

Kunnskapsoppsummering av spørreundersøkelse til spesialiserte fosterhjem (familiehjem)

I dette notatet er det oppsummering av funn og statistikk *kun* basert på respondenter som oppgir at barnet de har boende er i aldersgruppene 12-15 år (n=135) og 16-17 år (n=50). Alle respondenter som oppgir at barnet har 'Annen alder' (n=182) er ekskludert her pga. mistanke om at dette er 'vanlige fosterhjem'. Det er også 1 respondent som ikke har oppgitt noe alder på barnet men som har svart på øvrige spørsmål, denne respondenteren er inkludert i utvalget her som da totalt består av n=186 svar.

I neste runde tar vi også bort respondenter som har svar at de *ikke* har avlastning (n=75), de som *ikke vet* om de har avlastning (n=2), samt de som ikke har avgitt svar på spørsmålet om avlastning (n=9). Det totale utvalget er da på n=100 respondenter.

Undersøkelse blant spesialiserte fosterhjem utført av Fosterhjemsforeningen

Kort om bakgrunn

Fosterhjemsforeningen har på vegne av Barnevernsutvalget innhentet informasjon fra fosterhjem som er betegnet som familiehjem fra Bufetat (spesialiserte fosterhjem). Formålet var å utforske erfaringer som fosterforeldre i statlige fosterhjem har. Informasjonsinnhenting var basert på et spørreskjema utarbeidet av utvalgsleder og sekretariatet. Fosterhjemsforeningen bisto med å sende ut spørreskjema og samle inn svar fra sine medlemmer. Fosterhjemsforeningen skiller ikke mellom spesialiserte fosterhjem og ordinære fosterhjem i sine medlemsregistre. Undersøkelsen ble derfor sendt til alle fosterhjem som er medlemmer i foreningen, men det fremgikk av informasjon om undersøkelsen at vi ønsket svar fra fosterhjem som hadde avtale med Bufetat eller private leverandører.¹

I denne undersøkelsen har vi kun innhentet informasjon fra fosterforeldrene og ikke fra barna. Svarene vi får vil derfor hovedsakelig reflektere fosterforeldrenes opplevelse og vurdering av barnets situasjon og subjektive opplevelser.

Dette notatet inneholder en oppsummering av de viktigste funnene fra undersøkelsen basert *kun* på svar fra fosterforeldre med barn i aldersgruppene 12-15 år og 16-17 år *med* avlastningsordning.

Behandling av datamateriale

Fosterhjemsforeningen innhentet svar fra totalt 368 fosterforeldre. Selv om det ble presisert at vi ønsket svar fra spesialiserte fosterhjem, gir datamaterialet grunn til å tro at det også foreligger en god del svar fra fosterforeldre i 'vanlige' fosterhjem. Dette på grunn av antallet svar, som er høyere enn man skulle forvente, samt fordelingen av svar på enkelte spørsmål, for eksempel når det gjelder alder på barna, forventet botid og tilgang på avlastning. Det må derfor tas hensyn til dette i tolkningen av svarene. Det kan også være en mulig skjevhet i utvalget som følge av at undersøkelsen er rettet mot fosterhjem som er tilknyttet Fosterhjemsforeningen.

Denne oppsummeringen er basert på følgende fremgangsmåte:

1. Data blir gjennomgått manuelt for å identifisere mulige 'vanlige' fosterhjem og ikke familiehjem. Her blir to svar (rekke 194 og rekke 195) sikkert identifisert som sikre vanlige fosterhjem og tatt ut av datasettet.
2. I gjennomgangen under oppgis prosentandeler basert på de respondentene som har svart på spørsmålet og ikke på hele utvalget (med mindre samtlige 100 fosterforeldre har svart på gitt spørsmål).

¹ Bufdirs tilbud av familiehjem/ spesialiserte fosterhjem består både av egne fosterhjem og fosterhjem levert av private leverandører

3. Som nevnt er det gjort et forsøk på å skille 'vanlige' fosterhjem fra familiehjem/ spesialiserte fosterhjem ved å se spesielt svarene fra fosterforeldre som har oppgitt at de er fosterhjem for barn som er 12 år eller eldre, samt de som har oppgitt at de har en eller annen form for avlastning. Det gir et utvalg på totalt 100 respondenter.

Deskriptivt om utvalget

Fosterforeldrene oppgir at barnets alder er mellom 12 til 15 år for 70% (n=69) av barna, mens 30% (n=30) oppgis å være mellom 16 til 17 år. I utvalget er det en stor majoritet som har oppgitt at de er familiehjem på oppdrag fra Bufetat (74%) mens en mindre andel (26%) har oppgitt at de er på oppdrag fra en privat aktør. En tredjedel (32%) har vært familiehjem i mer enn 10 år, men utvalget fordeler seg relativt jevnt når det kommer til hvor mange års erfaring de har med å være familiehjem fra under ett år til 10 eller flere år. De fleste har imidlertid kun erfaring basert på ett eller to barn (76%). Kun 11 foreldre har hatt 5 eller flere barn boende hos seg. Barnet som på nåværende tidspunkt er boende hos fosterforeldrene, har bodd hos dem fra under ett år (5%) til mer enn 10 år (20%), hvorav over 63% (n=62) oppgir at barnet har bodd hos dem i 5 år eller lenger. 41% oppgir også at barnet skal bli boende i 10 år eller lenger, mens kun 17% oppgir at barnet skal bo i hjemmet i 5 år eller mindre.

Fosterforeldre er positive på barnets vegne

Når vi spør fosterforeldrene om barnet eller ungdommen har hatt god utvikling hos dem siden plasseringen, svarer bortimot alle at barna har hatt enten god (31%) eller svært god (63%) utvikling. Ingen svarer at barna har hatt dårlig eller mindre god utvikling siden plassering. Samtidig svarer nesten alle at de vurderer at barnet i høy (43%) eller svært høy grad (52%) føler seg trygg hos dem.

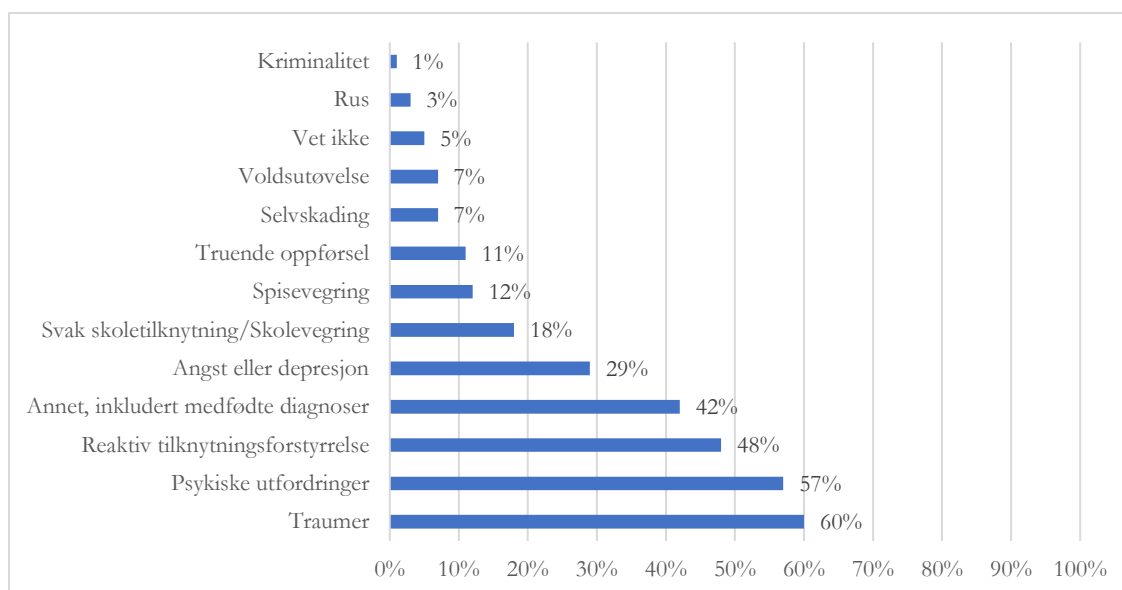
De aller fleste fosterforeldrene er også optimistisk med tanke på barnet eller ungdommens fremtid: 46% svarer at de i høy eller svært høy grad er optimistiske på barnets vegne, mens 46% svarer at de i noen grad er optimistisk. Kun 5% svarer at de i svært liten grad eller liten grad er optimistiske med hensyn til barnets fremtid.

Når det kommer til barnets trivsel og utbytte av skolegangen er fosterforeldrene også nokså positive på barnets vegne. I overkant av halvparten (52%) oppgir at de opplever at barnet i høy eller svært høy grad har faglig utbytte av skolegangen, mens 32% oppgir at de opplever at barnet har faglig utbytte av skolegangen i noen grad. Over halvparten (58%) sier samtidig at de vurderer at barnet i høy eller svært høy grad trives på skolen, og 31% i noen grad, mens kun 11% vurderer at barna i liten eller svært liten grad trives på skolen.

Barnets smerteuttrykk

Totalt er godt over halvparten (63%, n=60) ganske eller svært fornøyd med den generelle opplæringen de har fått for å jobbe med barns og ungdommer smerteuttrykk. Samtidig oppgir 14% (n=14) at de er ganske eller svært misfornøyd med opplæringen, og en fjerdedel (23%, n=22) er verken fornøyd eller misfornøyd.

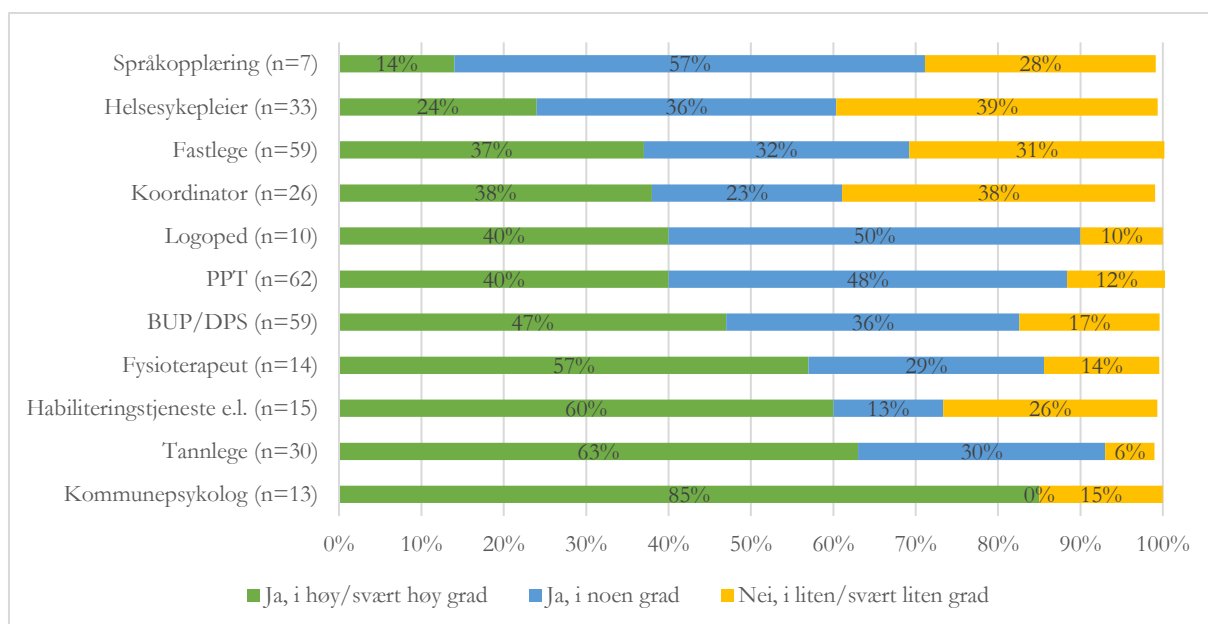
Figuren under viser hvordan fosterforeldrenes svar fordeler seg på spørsmål om hvilke smerteuttrykk barna har (flere svar var mulig).

Ulike opplevelse av hjelp og nytteverdi fra hjelpeinstanser

Fosterforeldrene er bedt om å vurdere i hvilken grad de hjelpeinstansene de har kontakt med eller som er relevante for barnet oppleves som nyttige og til hjelp for barnet eller ungdommen. Flest har erfaring med PPT (n=59), etterfulgt av BUP/DPS (n=48), fastlegen (n=31) og helsesykepleier (n=19).² Dersom vi ser på hvilke hjelpeinstans fosterforeldrene er mest fornøyd med finner vi også fosterforeldrene er mest fornøyd med kommunepsykologen (85% svært eller ganske fornøyd) og tannlegen (63% svært eller ganske fornøyd). Habiliteringstjenesten (60% svært eller ganske fornøyd) og fysioterapeuten (57% svært eller ganske fornøyd) kommer også godt ut sammenlignet med flere av de andre tjenestene (det er imidlertid få som har erfaring med disse tjenestene). Snur vi på det er det færrest som er *misfornøyd* med tannlege (6%), logoped (10%), PPT (12%), fysioterapeut (14%) og BUP/DPS (17%), mens større andeler finner helsesykepleier (39%), koordinator (38%), fastlege (31%), språkopplæring (28%) og habiliteringstjeneste e.l. (26%) i liten eller svært liten grad å være nyttig.

² Det er et eget spørsmål om hvilke instanser barnet mottar hjelp fra (flere svar mulig) som ser noe annerledes ut enn hva svarene fra spørsmålet om erfaringer viser. Dette antas å være fordi man har svart ut ifra nåværende situasjon på førstnevnte og samtlige erfaringer som er gjort for sistnevnte.

For de fleste av tjenestene som blir vurdert er det en stor andel, for rundt halvparten rundt 1/3 av respondentene, som oppgir at de i noen grad er fornøyd med den hjelpen de har fått og hjelpen har opplevdes nyttig for barna eller ungdommen.

Vurderinger av oppfølging og informasjon om barnet

Vi finner videre at majoriteten er svært eller ganske fornøyd med oppfølgingen de får fra den kommunale barneverntjenesten (57%). Det er imidlertid en vesentlig andel som er enten svært eller ganske misfornøyd (21%), samtidig som en femtedel (21%) oppgir å være verken fornøyd eller misfornøyd. Når spørsmålet er rettet mot oppfølgingen de får fra oppdragsgiver, da henholdsvis Bufetat eller en privat aktør, finner vi at hos fosterforeldrene som er på oppdrag fra privat aktør hadde langt flere som er svært eller ganske fornøyd (64%) sammenlignet med fosterforeldrene som er på oppdrag fra Bufetat (45%). Det er også noe færre blant de med privat oppdragsgiver som oppgir å være svært eller ganske misfornøyd (12%) med oppfølgingen barnet eller ungdommen får, sammenlignet med fosterforeldrene som er på oppdrag fra Bufetat (17%).

Det er tydelig at mange fosterforeldre ikke føler seg tilstrekkelig informert om barnet eller ungdommen før innflytning i fosterhjemmet. Nærmere halvparten (46%) oppgir at de vil i liten grad oppleve å bli tilstrekkelig informert om barnet eller ungdommen før de flyttet inn, mens 51% opplevde at de stort sett ble gitt tilstrekkelig informasjon.

Samvær

I undersøkelsen blir fosterforeldrene bedt om å vurdere tre spørsmål relatert til barnets samvær med biologisk familie. Når fosterforeldrene blir bedt om å vurdere om barnet eller ungdommen ønsker å ha samvær med biologiske foreldre svarer 55% at barnet eller ungdommen stort sett ønsker samvær. Videre oppgir 24% prosent at barnet stort sett ikke ønsker samvær og 19% prosent at barnet kun av og til ønsker samvær med biologiske foreldre. En mindre andel oppgir at de ikke vet, eller at spørsmålet ikke er relevant (3%).

Majoriteten av foreldrene oppgir at samarbeidet med barnets/ungdommens familie er enten ganske godt eller svært godt (58%), mens 11% opplever at samarbeidet er ganske eller svært dårlig. En femtedel oppgir at det er verken godt eller dårlig, mens 8% oppgir at det enten ikke er relevant (t.d. ikke samvær) eller at de ikke vet. Når det kommer til kvaliteten på kontakten, og fosterforeldrenes vurdering av om barnet har utbytte av kontakten de har med henholdsvis biologiske foreldre og søsken, sier nærmere halvparten (46%) at utbyttet av kontakten med foreldre er god eller svært god, mens over halvparten (60%) rapporterer det

samme for søsken og øvrig familie. Utbyttet av kontakt vurderes som dårlig eller svært dårlig for 24% når det gjelder foreldre og 9% for søsken.

Avlastning, kapasitet og anbefaling til andre

En tredjedel (32%, n=29) av fosterforeldrene sier de hadde hatt kapasitet til å ta imot et barn med større/andre behov enn den ungdommen de har boende hos seg i dag. Hele 68% (n=62) sier at de ikke opplever at de hadde hatt kapasitet til det.³ Likevel ville nærmere halvparten (48%) av de spurte anbefalt sine venner/bekjente/familie å bli familiehjem, mens kun 17% svarer nei på dette spørsmålet (n=15) (35% svarer at de ikke vet).⁴

³ For utvalget med barn i aldersgruppene 12-15 år og 16-17 år (uten 'Annen alder') (n=186) er det tilsvarende 67% som sier at de ikke ville hatt kapasitet.

⁴ For utvalget med barn i aldersgruppene 12-15 år og 16-17 år (uten 'Annen alder') (n=186) er det tilsvarende 44% som sier de ville anbefalt det og 19% som sier at de ikke ville det.